

Entrevista a Joan Guitart, conseller de Cultura de la Generalitat de Catalunya

“No m'he quedat mai al marge”

Ha vist néixer l'administració catalana i, si fos immortal, la veuria finir. Té la perseverança dels tranquils i, des de Cultura, ha aconseguit de donar a un dels departaments més durs de la Generalitat, una impressió d'ordre que partidaris i detractors imagnen duradora.

A l principi del seu mandat parlava de tres prioritats: crear infraestructures, democratitzar la cultura (haurà d'explicar-me això què vol dir) i potenciar la producció audiovisual. Segur que una de les tres prioritats ha fallat del tot. ¿Ja sap quina, oi?

—Home, em sembla que allà on s'ha fallat més és en l'audiovisual

—D'acord.

—Fixi's que en la catalanització, que jo sempre tinc molt present, ens havíem proposat com a objectiu el coneixement del català, i el departament havia fet grans esforços per a promoure el català. Parlava constantment de l'ús social del català, i la consciència cívica és que el català s'ha de parlar més. Però aquest és un procés llarg perquè les llengües no es resolen ni per llei ni per decret, sinó per adhesió i canvi. Aquest va ser el meu primer punt. El segon són les infraestructures. Totes les infraestructures importants estan començades. Ara hi ha problemes de diners i unes s'allargaran més que altres, però totes s'acabaran, tant les obres a nivell de capitalitat com les que equilibren el territori: biblioteques, xarxa de museus, imprescindibles per a entrar en aquesta democratització de la cultura que vol dir accessible a tothom, realitzada per les forces vives de la societat que necessiten elements infraestructurals on es puguin desenvolupar. A l'hora de jutjar la cultura catalana s'ha de recordar que va ser perseguida durant molts anys i que calia revitalitzar-la amb un esforç especial. Era difícil escriure no tan sols perquè en una època determinada era difícil editar sinó perquè les escoles no produïen escriptors. El noi que aprèn a redactar a escola pot esdevenir després un bon escriptor i nosaltres hem hagut de generar múltiples aspectes d'una cultura que no tenia bases sòlides.

—Tornem, si li sembla, a la producció audiovisual.

—És un tema essencial perquè ho englo-

ba gairebé tot i forma part del context del nostre temps. Aquesta problemàtica no es planteja només a nivell de Catalunya, es planteja a nivell europeu. Cal que la indústria i la producció d'audiovisuals pugui reeixir a Europa davant el quasi monopoli de les multinacionals nord-americanes, i això ningú que vulgui protegir una cultura pròpia no pot eludir-ho. Nosaltres hi hem posat esforços; per exemple en la televisió. Amb TV3 vam signar un conveni per a produir audiovisuals en català i efectuar determinats programes. Hem de continuar dedicant-hi molts esforços, però passa que, en el sector fílmic, doncs el cinema català té directors, té bons equips tècnics, però necessita èxits. L'èxit serveix no pas per la satisfacció de l'èxit sinó per la moral que dóna. D'aquí a un temps suposo que podré donar una notícia sobre la nostra preocupació pel camp audiovisual.

—En el terreny de la distribució i l'exhibició cinematogràfica ¿no s'haurien de forçar legalment les coses amb una quota de català a pantalla?

—Bé, és que les quotes de pantalla són europees. La CEE estableix unes normes de pantalla per a tot el mercat comú. Els francesos, en aquest sentit, han fet una bona pel·lícula i ara es veuen algunes produccions franceses a Catalunya...

—Em referia al doblatge.

—Vostè sap que en doblatge hem fet algunes actuacions, i algunes de prou reeixides. Això, ho intensificarem. El que passa és que hi ha problemes.

—Que es podrien resoldre amb armes legals...

—Malgrat els problemes, aquesta és una via en la qual anirem treballant. Ara, des del punt de vista legal, és una qüestió a estudiar.

—¿S'hi ha pensat, doncs?

—Sí, és clar que sí. Ho tenim al cap i hem mirat de quina manera es podria fer, però la utilització de les lleis ha de ser molt ben pensada. Les bones lleis són les

que es mouen en un context social favorable. Les males lleis són les que van contra la societat. Em sembla una cosa prou clara i cal trobar sempre un consens ampli. Ara, jo no descarto res en aquests moments, però encara ens hi hem de capficar més. I en aquests moments, hi ha un tema encara més greu: la presència del català en sales de cinema ha començat a augmentar, però, en les televisions, el desequilibri que representa per al ciutadà el fet que les tres televisions privades no facin res en català és extraordinari. I TV3 no ha pogut de cap manera suplir aquest desequilibri. Així que el problema no es limita només al cinema, sinó que abasta les televisions mateixes.

—¿S'ha fixat una data per a discutir aquesta nova llei de normalització?

—Jo vaig dir que entenia que aquesta llei hauria d'entrar al Parlament en el transcurs d'aquest any. D'aquí a pocs mesos n'hi presentarem una d'important, la llei del patrimoni cultural, i quedarà l'adaptació de la llei del català que, si no hi ha res de nou i els treballs avancen a bon ritme, arribarà aquest mateix 93.

—¿Es pot fer una llei valenta amb el màxim de consens possible?

—Si no és una llei que permeti fer passos endavant, no val la pena fer-la. I fer passos endavant significa avançar en l'ús del català, en aquelles coses que no estan prou regulades o en aquelles en què es demostrí que cal fer-ho. I ha de ser una llei que permeti, jo crec, acomplir el desig de la major part dels ciutadans de Catalunya: que el català sigui realment la llengua pròpia de Catalunya. Buscarem el màxim consens de les forces polítiques, si es pot aconseguir millor i, en algun cas excepcional en què no fos possible, tiràrem endavant amb la nostra iniciativa. Tampoc no ens hem de desesperar si hi ha un sector petit de la població que no es fa partícip d'aquest consens. Però jo no descarto que tothom hi sigui.

—*¿Si hi hagués el vot contrari d'algun partit de l'oposició no passaria res?*

—Home, sí que passaria. Jo espero que el consens sigui prou ampli. Si quan existia la UCD va ser possible arribar a acords importants de catalanització, ara no hauria de ser diferent.

—*¿Sobre el Museu d'Art Contemporani de Barcelona (MACB), vostè i Bohigas s'han reinventat el pacte cultural?*

—Quan vaig emprendre aquesta actuació del Departament vaig dir que l'esforç institucional feia necessari, si no un pacte cultural, sí una política d'acords que em penso que hem aconseguit. Hem arribat a acords amb diputacions, amb ajuntaments, hem negociat la Llei de Museus i ha estat aprovada pràcticament per unanimitat, i hem buscat un consens en aquells punts que tots els catalans hem d'assumir com a propis. Amb l'Ajuntament de Barcelona, amb el regidor Oriol Bohigas, hi ha hagut sempre una molt bona relació i una entesa fonamental en molts aspectes. La conferència de premsa del 10 de novembre simplement va explicitar que estàvem d'acord a respondre una conferència de premsa anterior que no s'hauria d'haver fet (Fundació MACB, 9 de novembre), ja que entre socis cal buscar acords i no pas expressar desacords a través dels mitjans de comunicació.

—*¿En els seus anys de carrera política recorda una conferència de premsa tan insòlita com aquella?*

—Home, no en recordo gaires, però sí una amb el ministre Semprún, que va aixecar la mateixa expectació.

—*Potser els dos moments més sorprenents de la seva actuació com a conseller...*

—Sempre que s'apleguen un parell d'institucions per fer una conferència de premsa, doncs ja és interessant. Vol dir que alguna cosa s'ha cuinat. Demostrar que la Generalitat i l'Ajuntament compartien criteris en relació amb un museu tan important per a Catalunya com el d'Art Contemporani és important. Nosaltres, quan anem pel món, ens enorgullim dels nostres artistes; potser no som molt rics ni tenim una gran força política, però quan anem a Buenos Aires hi portem el senyor Tàpies; quan anem a Santiago de Xile hi portem el senyor Clavé, i resulta que a Barcelona hi ha unes extraordinàries fundacions i no hi ha un Museu d'Art Contemporani. I a l'hora de fer-lo calia definir una línia museològica i museogràfica i, en aquesta conferència de premsa, expressàvem que no estem d'acord amb una determinada concepció del museu i definíem unes bases

que, a mi, em fa l'efecte que havien de servir per a tranquil·litzar la ciutadania.

—*¿Sense Bohigas la Generalitat s'hauria atrevit a intervenir tan obertament sobre el MACB?*

—El que passa és que l'Ajuntament abans del senyor Bohigas no tenia regidor de Cultura. Una de les coses més surrea-

CARME PUÉRTOLAS

“No ens hem de desesperar si hi ha un sector petit que no es fa partícip del consens.”

listes que han passat en aquest país sense que ningú semblés que se n'hagi adonat és que durant quatre anys no hi ha hagut un cap visible de la cultura a la ciutat. El senyor Martínez Fraile va tenir dificultats amb el senyor Subirós, després resulta que tots dos van ser separats per l'alcalde que ho va assumir personalment, amb el senyor Mascarell, que era un cap de serveis. Després, amb el senyor Bohigas en moltes

CARME PUÉRTOLAS

“La política de la Generalitat és la de la Junta de Museus.”

converses prèvies vam mirar de posar ordre en molts dels aspectes que l'ajuntament té pendents.

—*Des de la Fundació Museu d'Art Contemporani de Barcelona es considerava tota la polèmica com una pugna entre un intervencionista maleducat com Oriol Bohigas i uns abnegats defensors de l'art*

pur. ¿Per què llavors la Generalitat pren partit?

—No, no, escolti'm, em sembla que en això va equivocat...

—*Li explico el punt de vista de la Fundació.*

—La Generalitat ha pres sempre un partit. Jo tinc la satisfacció de pensar que l'Ajuntament de Barcelona ha compartit aquesta visió, però no va ser al revés. Les institucions tenim l'obligació de dotar-nos dels instruments que fan les coses raonables. La Junta de Museus, encarregada de l'ordenació del sistema museístic català, va creure que aquest museu havia de permetre una perspectiva de l'art català contemporani a partir dels anys 40. I a partir d'aquell moment la política de la Generalitat va ser la de la Junta de Museus. En portar-nos un projecte que començava als anys 80 vam dir: això no pot ser. I vam explicar aquesta política al senyor Bohigas que va dir que li semblava molt raonable. Hi ha una carta del mes de juliol on explicàvem a la Fundació que calia acceptar el dictamen de la Junta de Museus.

—*¿I per què s'ha aliat amb el senyor Bohigas?*

—No m'he aliat amb el senyor Bohigas. El que hi ha és una decisió de la Junta de Museus i tots dos ens hem alineat amb aquesta decisió.

—*¿Llavors com s'explica aquesta rivalència entre la fundació privada i les institucions públiques?*

—Perquè la Fundació s'entusiasma amb la idea de començar les col·leccions als 80, i a mi em sembla raonable perquè és molt difícil fer un museu anterior pels diners que costaria. Això és perfectament lícit. Ho comprenc, però no és del que es tractava. Es tractava de fer un Museu d'Art Contemporani en un temps i un país determinat. Així ho va entendre la Junta de Museus i així s'ha d'acatar.

—*¿Des d'aquelles conferències de premsa s'han tingut més contactes?*

—Sí, n'hi ha hagut uns quants en què tot hom diu que ens posarem d'acord.

—*Però la reunió del consorci del MACB havia de ser al desembre.*

—Bé, a mi em fa l'efecte que essent un tema del qual s'ha parlat molt, més val deixar un temps de calma.

—*¿I ja s'ha aclarit si es continuarà subvencionant la Fundació?*

—Suposo que tot s'aclarirà, ¿no? Ells tenen els seus estatuts, nosaltres ens cenyim als estatuts del Museu i aquest és el marc bàsic pel qual ens hem de regular.

—*¿El fet que molts dels compromisos*

recollits en els acords Semprún-Guitart s'hagin alentit o paralitzat compensa el cost polític de l'operació?

—Es el cost polític que la gent li va voler donar.

—Sempre és la gent qui el dóna.

—D'acord, però es deia que ens havíem venut un tros d'estatut i m'agradaria que algú em digués quines competències vam perdre. ¡Mai no van saber què respondre! No hi va haver cessió de competències i molts diners ja han arribat i ens diuen que en vindran més. Encara parlem de la primera remesa de diners, perquè vénen amb retard, però trobo que, en general, va ser una operació ben feta. Eren uns diners que venien a Catalunya, una remesa important, amb una persona que estava predisposada a fer coses, com s'ha demostrat després. El Museu Nacional d'Art de Catalunya (MNAC) va rebre un terç d'inversions del Ministeri, l'auditori va començar amb inversions del Ministeri i altres partides com la del Liceu també. Allò va ser la necessitat que uns diners del Ministeri de Cultura vinguessin a Catalunya, que estava molt desafavorida per un inversió concentrada a Madrid. Si ara féssim una enquesta a les persones que van oposar-se als acords només quedaria un u per cent que diria que van ser nefastos.

—¿Ja ha fet les paus amb la Fundació Acta?

—No m'hi he barallat mai, amb la Fundació Acta; ni hi he tingut cap problema. La gent té dret a dir i a escriure el que li sembli. El que van dir les persones d'Acta sobre els acords amb Semprún probablement era positiu. Marcaven l'atenció sobre aspectes que, a ells, els semblava que eren perillosos per al país, i per això li asseguro que mai no diré que em molesten les crítiques quan es fan amb la intenció que jo suposo als d'Acta. Només va haver-hi coses que jo vaig voler replicar perquè em semblaven inexactes. No es va vendre res per un plat de lleties: que em diguin què s'ha cedit a canvi de què i parlem-ne.

—¿És millor tenir un ministre francès que un ministre català a Madrid?

—¿Semprún és un ministre francès?

—En té bastant, sí.

—Bé, a part els contextos culturals en què es mouen els ministres, l'important és la desaparició del ministeri. Un ministeri no són competències. L'estat pot tenir competències en cultura, i en té, però es

pot actuar amb els esquemes d'una secretaria que vetlli per les atribucions de l'administració corresponent. Són maneres de fer les coses, i si ara ens demanessin una escultura és molt diferent que ens la demanin o que ens enviïn l'exèrcit per a embalar-la. El que vull dir és que cal buscar els instruments oportuns i adequats. Per tant, mantenir un ministeri significa una intenció política d'entrar en competències que no són les seves.

—¿Quan s'obri el Teatre Nacional La filla del mar es farà per duplicat?

—¿Com vol dir per duplicat?

—A la plaça de les Glòries i al Romea.

—No. El Teatre Nacional (TNC) ha de ser un element potenciador de tot el teatre. De sala de representacions teatrals sense més ja n'hi ha d'altres. Cal que per ell mateix, el Teatre Nacional serveixi per a ge-

L'únic conseller

Corria l'any 1980 i un jove níssim secretari general tècnic de la Conselleria d'Ensenyament tarradellista, passava a ser, per sorpresa de mig país, el màxim responsable d'un departament que prometia tota mena de guerres escolars. Un company de gabinet li va pronosticar sis mesos de vida política. N'hi ha fet més de quinze i ja és el prototip de conseller pujolista. Eficax, fidel i immaculat d'escàndols, Guitart podria durar mil anys.

nerar models i la xarxa de teatres públics de Catalunya, una vegada construït el TNC, haurà de variar de programacions en funció de les necessitats del conjunt. Per tant, aconseguirem una infraestructura molt bona i també un element de consum i d'estímul per al teatre professional.

—¿I després de la dimissió de Max Cahner s'ha pensat en un nou comissari?

—El que fa falta no és un comissari, és l'establiment de l'estructura definitiva del teatre: com es gestiona, quina fórmula jurídica es troba... Si es decideix que sigui un ens autònom, cal establir-ne el funcionament, com ja s'ha fet en d'altres casos.

—¿La seva virtut és de saber estar al marge dels conflictes importants?

—No ho sé. Jo penso al revés. Quan jo era a Ensenyament, la gent deia que sempre sortia del despatx per anar a agafar el toro per les banyes. Tinc la impressió que

no m'he quedat mai al marge i si ha estat així, ha estat involuntàriament. M'he posat sempre allà on hi havia la gresca i ho sé perquè tinc un especial neguit de preocupar-me per les coses més vives, pels problemes reals. El que passa és que he procurat involucrar-m'hi sense buscar protagonisme, d'acord amb la meua filosofia personal i política. No faig un sermó, però he procurat afrontar totes les qüestions conflictives amb una voluntat de diàleg i d'acord.

—Alguns el consideren més un gestor que no pas un polític.

—Jo suposo que quan em diuen gestor, ho haig d'agrair perquè és una cosa que no es dóna gaire en aquest país. Ara, de totes maneres, la meua impressió és que després de quinze anys de participació en la política activa i d'haver vist la Generalitat

des del principi, algun tret polític haig de tenir, alguna cosa que em permeti de sentir-me còmode amb mi mateix. Per mi ser un polític vol dir tenir principis, actuar segons aquests principis i aplicar-los sobre la base del respecte a la institució i a les persones que la presideixen. I això ho he fet sempre, però he procurat no emprendre actituds contràries als meus principis de fer un país més català, amb més sentit de la seva pròpia manera de ser, i per a aconseguir-ho s'ha de reconèixer la nostra feblesa. Jo tinc molt present que nosaltres no tenim ni hem tingut un gran poder; que som un país feble en molts aspectes. Actuo des de la consciència que tot és prim i que el país ha viscut unes circumstàncies terribles que l'han desvertebrat.

—¿Serà feliç quan inauguri el Museu Nacional d'Art de Catalunya?

—Sí, però caldrà preveure altres ampliacions. Les inauguracions d'escoles em produïen una franca satisfacció, tot i que un cop acabat l'edifici se n'ha d'assegurar un bon funcionament.

—¿Amb mitjà de Tàpies o sense?

—Vostè sap que, en això, ja vaig renunciar-me. Jo continuo pensant que els complements dels museus no són temes transcendents. La sala oval s'utilitza per a funcions diverses i ningú no sap si al final s'hi encabirà el mitjà. El que cal veure és quins són els objectius del Museu i les finalitats que s'atribueixen a una sala determinada.

Oriol Malló